

БОГОВІЩА

грудень 2009 року, число 12 (50)

З Новим роком!

СИЛВЕЙСТР Ірина Ворожила на Андрія і на Катерини...

3-поміж найбільших зимових свят чи не найвеселішим та найочікуванішим був день Андрія, 13 грудня, коли, за українським звичаєм, сільська молодь збиралася в одній хаті на так званих «великих» вечорницях, влаштовуючи там усілякі забави та гульбища.

Власне, саме свято відзначається на честь апостола Андрія Первозваного, якого вважають не лише покровителем Української церкви, а й шанують як засновника Києва. У Лаврентіївському літописі згадується, як одного разу, відпочиваючи на березі Дніпра, святий оглянув київські кручі й мовив до своїх учнів: «Бачите ці гори? На них засяє Божа благодать; тут постане велике місто, і Бог збудує багато церков...». Після цього апостол, піднявшись на гору, поставив хрест на тому місці, де зараз височіє Андріївська церква.

І хоча Андрій Первозванний — християнський святий, але народні звичаї та обряди мають древніше, дохристиянське походження, пов'язане з таємничими ритуалами любовної магії, які потім переродилися в усім відомі ворожіння, що були так популярні серед молодих хлопців та дівчат. А враховуючи те, що андріївські вечорниці припадали на період Пилипівського посту, стає зрозуміло, чому духовенство всіляко намагалося зупинити цю позацерковну традицію. Звичайно, згодом обряди втратили своє магичне значення і були лише приводом для того, аби порозважатися неодруженій молоді.

Як правило, вечорниці проводилися в оселі шанованої на селі жінки, яка повинна була наглядати за молодими людьми. Першими, ще до заходу сонця, збиралися дівчата, аби встигнути до приходу хлопців приготувати спільну вечерю і, найголовніше, спекти Калиту (калету, короля) — круглу пшеничну паляницю з отвором посередині чи збоку. Кожна з юнок місила свою невеличку частинку, замовляючи її на коханого, а потім ці шматочки клали до спільної діжі, додавали родзинки, сушені вишні, горіхи і ліпили Калиту, примовляючи:

*«А ми Калиту місили,
З усіх криниць воду носили;
Як балабушки місили —
З ополонки воду носили...»*

Виліплена паляницю посипали маком та саджали в піч, не забувши при цьому наспівати:

*«Андрій піч вимітає,
Катерина в піч заглядає...»*

Поки калита печеться, дівчата прибирають хату, готують пісні обрядові страви: борщ, пшоняну чи гречану кашу, пампушки з часником, млинці, вареники, узвар тощо. Обов'язково на столі повинні бути пиріжки з маком, сливами чи капуною. Іноді один з них ліпили з перцем всередині, а другий — з горіхами. Той, кому трапився пиріжок з перцем, мав поцілувати господиню, а хто знайшов з горіхами — ставав «королем вечора», організовував усілякі забави. Часом у вареники дівки клали гроші, помічаючи їх, щоб самим не з'їсти. Вважали, що хлопець, який візьме вареник з копійкою, одружиться з тією дівчиною, яка його зліпила.

І от, нарешті, Калита готова... Витягши з печі, її щедро поливають медом та притрушують маком, а потім ховають у якомусь таємному місці.

Виконавши всі приготування, дівчата сідають рядком і чекають на парубоцьку ватагу. А хлопці вже тут як тут! Кланяючись, заходять в хату та співають жартівливих вітальних пісень, вигаданих на ходу:

*«Ой, на горі, на току курчата чубаті,
А на нашій на вулиці дівчата горбаті.
Куди йдуть — губи дмуть, кирпу задирають,
А як баньками пупнуть, то собак лякають...»*

Зараз на жаль семантика свята трішки змінена, а традиції втратили свою архаїчність. Молодь не збирається в хатах на вечорниці та не співає андріївських пісень, не місить символічного тіста калити та проте всі пам'ятають значення цього свята і дівчата точно знають масу способів ворожіння в Андріїв вечір. Та це й добре, що не зовсім забуті традиції нашого народу.

Микола ЛУКАШ народився

на Миколая...

Віхи... Віхи...

1919, 19 грудня — Микола Лукаш народився в Кролевіці — нині райцентр на Сумщині, місто здавна славилось тканими рушниками. Мати замолоду була квітникаркою, батько — ткачем. Мали п'ятеро дітей: Ганна, Іван, Микола, Параска, Ольга

1937 — вступив на історичний факультет Київського університету. Після другого курсу взяв академвідпустку, викладав у школі на Обухівщині. Цю перерву пов'язують із нещасливим коханням до студентки Олени Біличенко, родом з Одещини. Розказував, що тоді йому вживався покійний Йоганн Вольфганг Гете, з яким пили вино в центрі Києва. Поновився в університеті, але — на філологічному факультеті, де вчилася Олена. Через неї назавжди лишився самотнім. Вона виходила заміж чотири рази

1941 — із початком війни Лукаша як знавця німецької мови скерували до диверсійного загону, але не взяли — через стан здоров'я. Був поранений при авіанальоті, окупацію пережив у Кролевіці. 1943 року, незважаючи на стан здоров'я, його взяли до армії, був поранений удруге. Наприкінці 1945-го вступив на факультет французької філології Харківського педінституту іноземних мов

1948 — переклав «Фауста» Гете (видано 1955 року). Завдяки цьому 1956-го Лукаша прийняли до Спілки письменників, переїхав з Харкова до Києва

1964 — переклав «Декамерон» Бокаччо. Через чотири роки номінований на Шевченківську премію за переклад «Трагедії людини» Імре Мадача

1973 — виключений зі Спілки письменників «за порушення статуту», не міг друкуватися. Поновлений 1987-го

1988, 29 серпня — помер від онкологічної хвороби, похований на Байковому кладовищі. Його переклад «Дон Кіхота» побачив світ 1995 року. 2002-го вийшов 700-сторінковий словник-довідник «Фразеологія перекладів Миколи Лукаша», а нещодавно — книжка спогадів «Наш Лукаш», упорядкована Леонідом Череватенком

«Прошу дозволити мені відбутися замість Дзюби покарання»

У березні 1973 року Микола Лукаш кинув до поштової скриньки лист, адресований голові президії Верховної Ради УРСР, голові Верховного суду УРСР, прокуророві УРСР. Копія — президії Спілки письменників.

Автора праці «Інтернаціоналізм чи русифікація» Івана Дзюбу тоді саме засудили до п'яти років позбавлення волі та п'яти років заслання. Так-от, Лукаш написав у тому листі:

«В зв'язку з тим, що я, нижчепідписаний, цілком поділяю погляди літератора Дзюби Івана Михайловича на певне, офіційно у нас неіснуюче питання, за яке, наскільки мені відомо, його засудив нещодавно один із нарсудів м. Києва, та беручи до уваги

а) стан здоров'я засудженого,

б) ту обставину, що в даний період (кінця якого ми з вами не можемо передбачити бодай наближено) для мене особисто перебування на будь-якому режимі видається майже рівновартним, через те більш-менш байдужим, —

прошу ласкаво дозволити мені відбутися замість вищевказаного Дзюби І. М. визначене йому судом покарання.

З належною повагою

Лукаш Микола Олексійович, член СПУ (підпис) (м. Київ, вул. Суворова, 3, кв. 31) 23.III.1973 р». Лист дійшов до адресатів. Лукаша виключили зі Спілки письменників і вимагали покайного спростування. Він його написав у листопаді того самого року — Дзюбу саме помилували. Цього разу коротко: «В зв'язку з дотерміновим звільненням Ів. Дзюби анулюю мого листа до вищезгаданих інстанцій від 23.III.73 р. як такого, що втратив свою актуальність».

У Спілці письменників його поновили за рік до смерті.

Про перекладача Миколу Лукаша казали, що знає 30 мов. А той уточнював, що добре — лиш 18. Себе вважав не перекладачем, а поетом. Не слабшим, аніж сучасники Ліна Костенко чи Микола Вінграновський. Його улюбленою лайкою було:

— Ви, перекладачі!

Це — приблизно за Миколаю Кулішем: в одній з його п'єс українців названо нацією «дядьків і перекладачів», нездатних на власну творчість. Та Лукашеві переклади Сервантеса чи Гете були такі, ніби вони писали спершу українською, а потім — іспанською чи німецькою. Йому вказували, що слід бути ближчим до оригіналу.

— Та я перекладаю не з української, а на українську, — відповідав.

Це, бувало, ускладнювало справу. Переклад «Фауста» Гете лежав у рецензентів три роки. Докоряли, що цей «Фауст» стилізований під козаччину, бо лиш козаки зверталися одне до одного «пане-брате». А Лукаш мовчки показував рядок оригіналу: «Herr Bruder». Його версії інколи були багатші за авторські. От у Маяковського: «Шел я верхом, шел я низом, строил мост в социализм». Лукаш переклав: «Йшов я верхом, низом ліз, міст мостив в соціалізм».

Він жив в епоху, коли російсько-українські словники в побуті звали «російсько-російськими», бо культивувалося «зближення братніх мов». А Лукаш, навпаки, вважав російську мову запозиченою українською. Й казав, що пора позичене забирати.

Микола Лукаш (стоїть праворуч) у студентські роки

Навіть хрущовська «кузькина мати» — наш вислів, і нічий більше.

Із такими поглядами він міг легко опинитися серед «буржуазних націоналістів». Та серйозний образ ідеологічного ворога з Лукаша непросто було сконструювати. Бо й недругам, і друзям він здавався диваком, хоч і геніальним. Вічний холостяк у старому піджаку, любитель випити, азартний шанувальник доміно й більярду. Один із найпотужніших інтелектуалів — а не мав ученого ступеня, це йому не спадало на думку. Знав стільки мов, а не пам'ятав номера свого телефону.

— Я собі не дзвоню, — тлумачив.

Він викинув із дому газову плиту — бо бракувало місця для книжок. І для величезної картотеки української лексики — мріяв створити небувалий словник української мови. У ящику на літеру «Г» він нібито зберігав гроші — коли їх мав. А якось зазирнув у ящикок на літеру «Щ» і побачив там живу мишу. Розсердився, що вона — не під власною літерою.

Він таки був дисидентом. Одначе веселий, навіть легковажний, самоіронічний. Писав про себе: «Гей, Миколо, і охота з себе корчить Дон Кіхота?». Про нього кружеляло багато легенд, у різних варіантах.

Ще як був студентом, його запросила до себе однокурсниця Фаїна, напів'єврейка-напівгрузинка. Її бабуся сказала мовою ідиш: мало нам твого тата-грузина,

а тут ще цей слов'янин-плебей! Лукаш виголосив монолог давньоєврейською, плюс ідиш. Бабуся остовпіла, а він гордо пішов геть.

Ще випадок, у війну. Коли він, поранений, лежав удома, до хати зайшов офіцер-мадяр. Побачив, що починається гангрена.

— Погані твої справи, солдате, — сказав по-своєму.

Лукаш відповів угорською. Вражений офіцер приніс ліки й цим урятував його.

Є легенда і про Лукашеве дитинство. Микола від народження довго не говорив. Потім пристав до мандрівного

циганського табору. Удома за «німим» не жалкували.

Та за якийсь час він повернувся. Й говорив, але по-циганськи. Згодом, як циганки хотіли йому ворожити, відмовлявся, по-їхньому. Це — з вуст білявого чоловіка — шокувало циган. Як і те, що він співав їхні пісні — часом забуті ними самими.

Коли з іншим перекладачем, Григорієм Кочуром, бувало, сперечалися щодо перекладу якогось вірша, то обидва поліглоту порівнювали переклади цього вірша на кілька європейських мов. А коли й цього бракувало, знаходили мелодію на той текст — і співали дуетом.

Лілія Баранюк

*Ти ніжно взяв мене за руку
Й разом майбутнього відкрили двері.
Позаду залишили ми розлуку —
Зосталася вона вже на папері*

*В розкішну залу ми ввійшли з тобою,
Неначе у нове життя ввійшли.
В якому вороги здались без бою
Й схиляли голови коли ми йшли.*

*«Це все для тебе»,— тихо мовив ти
І з неба зірочку тримає в своїх долонях.
Сказав: «Її ми маєм зберегти»
І сльози щастя капали по скронях.*

Балада про троянду

*Росте вона у тім саду
Не день, не два, а вже століття.
Пахуча, ніжна, чарівна —
Троянда порпурово-чиста.
Бур'ян, той сад, заповонив,
Не обминали і нещастя,
Лиш місце, де росла вона
Не досягали ті напасті.
Боялись се тої краси:
І день, і ніч; лихе не дуже.
Причарувать могла вона
І було на все байдуже.
Гостріше леза від ножа
Було її колюче тіло.
А запахом своїм п'янким
Вже не одного спокусила.
Жила в троянді ті душа,
Одної дівчини-красулі,
Яка зазнала від життя
Зрадливої, сумної долі.
Зненавиділа всіх вона.
Прокляла все, що є на світі.
І в ту тяжку-важку хвилину
Стала цариця серед квітів
Бувало чули, ще
й таке:
Хто цю троянду віднайде
І здатний буде підкорити
То зможе все життя своє*

*В коханні й радості прожити.
А хто не зможе підкорить
І раниться об гостре тіло,
То, як би серце не хотіло
Забуде, що таке любов.
Забуде, згине, пропаде
Й ніколи більш не віднайде
І не поверне більш ніколи
Любов на місце в своїй долі*

Що посієш те й пожнеш...

*Не шукай кохання
На чужому полі!
На чужому полі
Вже чиєсь воно...*

*Не чини страждання
Молодій тополі.
Не ламай ти долі —
Її не все одно.*

*Не рубай коріння,
Не ламай їй віти,
Бо недовго будеш
Над чужим радіти.*

*Все своє цвітіння —
Ніжні білі квіти
Облетять... зав'януть...
Бо, кохати щиро, теж потрібно вміти!*

**Сергій Радченко,
журналіст**

РОКИ СТРАЖДАНЬ ЗА МИТЬ КАЙФУ

Олег уперше спробував на собі дію наркотику у вісімнадцять років. Не зовсім склалися стосунки з батьками, а тут ще ця прикра сварка з коханою дівчиною. Щоб хоч на якийсь час забути про свої неприємності, «утекти» від житейських проблем, що несподівано звалились на його голову, він, за порадою «доброзичливця», став вживати наркотики. Зробив один укол, другий, третій... Дуже швидко став відчувати нестримний потяг до наркотику.

Якщо ж не вдавалося дістати «дозу», весь світ здавався йому чорним, тьмяним, ніщо його не цікавило, відчував апатію, внутрішню порожнечу. Всі його думки були спрямовані на пошуки чергової порції препарату. А його з часом треба було все більше і більше.

З катастрофічною швидкістю танули кошти, які він встиг заощадити, працюючи у престижній фірмі. За безцінь спливала дорога відео- та аудіоапаратура. Незабаром почав злодійкувати вдома, виносити речі з квартири. Брав усе, що потрапляло під руку: коштовності, одяг, постільну білизну, годинники.

І тут сталося те, що рано чи пізно завжди трапляється з наркоманами: не вдалося знайти грошей на чергову дозу. Якогось дня під вечір відчув слабкість, почало морозити, голова була важкою, а в м'язах ніг з'явився неприємний тягучий біль. Крутило суглоби, докучав нежить, страшенно боліло в шлунку, серце шалено калатало, наростала фізична слабкість. На четверту добу вона досягла такої сили, що не зміг піднятися з ліжка. Здавалося, всі органи перестали діяти. Біль у суглобах та м'язах стала різкішою, спазми у шлунку стали такої інтенсивності, що він був змушений знайти положення навпочіпки, не міг розігнутися. Виникло відчуття, ніби хтось намагався сталевими кліщами вирвати все нутро. Вночі спати не міг. На якусь мить забувався важким сном з кошмарами. Кидало то в жар, то в холод. Відчув, що вмирає. В такому стані його й привезли в лікарню.

Медицина допомога була надана Олегу вчасно. Його вдалося врятувати, хоча зробити це було нелегко. У нього почалася гостра пневмонія, яка набула швидкоплинного злоякісного характеру, а також гостра легенева недостатність. Близько тижня він перебував між життям і смертю.

Перебуваючи в лікарні серед таких же, як він сам, Олег зміг ніби збоку подивитися на себе.

І вжахнувся. Не вірилося, що перед ним були його ровесники. Одуті сірі обличчя, випалі зуби й волосся... Він з жахом дивився на худі руки з коричневими венами, на незагойні ранки в місцях постійних ін'єкцій.

Багато хто з цих молодих дівчат і хлопців, ледь досягнувши повноліття, вже мають хвороби, характерні для літніх людей: серцеву і легеневу недостатність, артрити. У них зношене серце, крихкі судини, дехто з них переніс венеричні захворювання, оскільки в стані наркотичного сп'яніння легко вступав у випадкові статеві зв'язки з малознайомими партнерами.

Олег дивився в їхні згаслі напівзакриті очі й не міг собі уявити, що, як і він сам, вони раніше були здоровими, міцними, цікавими людьми, майже всі навчалися чи працювали, займалися спортом, когось кохали, до чогось прагнули... А тепер — це хворі люди, у яких не лише «згоріли» завчасно всі життєво важливі органи й системи,

Але й спостерігаються глибокі психічні зміни особистості. То чи варто платити таку жахливу ціну за короткочасну втіху, спробу втекти від життєвих негараздів або просто заради «екзотичної» насолоди?

На це запитання Олег уже дав собі відповідь. Перебування в лікарні, спілкування з товаришами по нещастю, їхні долі, такі ще молоді, але так уже нещадно понівеченні наркотичною отрутою, буквально перевернули свідомість хлопця.

Потрясіння, яке він пережив, зробило його ніби іншою людиною,

точніше — воскресило в ньому того Олега, яким він був до знайомства з підступним наркотичним дурманом.

Звичайно, шість років, викреслених з його життя, не повернути, й нічого в них не змінити. Але він твердо переконаний, що ніколи більше не повторить страшної помилки, ніколи не віддасть свою долі в руки пані «білої смерті». Більше того, зробить все від нього залежне, щоб уберегти від цієї біди якомога більше людей, для яких поки що наркотики — щось із області спокусливої таємниці, яка манить до себе своєю загадковістю.

Танюшка Кобилянська Свіча горить...

Прийшла царівна в темний замок
Чарівна, гарна і струнка.
Та й взяла свічку із собою,
щоб не тремтіла так рука.
Дістала ніж, підходить ближче.
Хапає за стилет скоріш.
Свіча горить і вітер свище.
Вона ж без страху йде все ближче
Свіча горить, рука тремтить.
І чує крик, стає їй жарко.
І бачить їх стає їй зле.
Свіча горить і вітер свище
Вона не хоче, але йде.
Вони летять в нестримній люті,
Під їхніми крильми зникає все
Свіча горить і вітер свище
Їй важко, тяжко, вона йде.
І чує крик і бачить очі.
Хватає ніж, його нема,
Він падає, бо він не хоче..
Свіча горить і вітер свище.
Вона підводиться і йде.
Царівна - то є ти, країно,
Свіча – надія,
Ніж – народ...
Не хочеш ти, та знай!
Зумієш, Побореш все і оживеш!

Оксана КОЧУБЕЙ

Чомусь до сліз зимовий спогад в серці спалахнув...
Чи то його очей дурман, чи посмішка, як ніжність...
А може, як дивилася на нього — він мене почув?..
Але мовчав... Його мовчання, наче тиха вічність.

Хіба дуріє серце так од спогадів самих?
Хіба стікають сльози так в морозний вечір?
А може, він таки почув печаль моїх бажань терпких...
Чому ж мовчав... Чому не обійняв мою самотню душу
за холодні плечі?..

Може, він і сам, як пелюсток осінній, що зійшовсь із вітром
у нерівній битві...

Може, і його душа од чогось плаче, аж пече...
Так хочеться до нього підійти і говорити мовчки, наче у молитві.
Не можна... І — не вперше... Отак на сніг про нього спогад натече...

Подбітова Анастасія

Побачив долю вперше у житті.
Єдиний раз ти покохав душею.
Не підкорився тій страшній меті,
І не пішов розпусною межею!

Заглянуть в очі вперше ти зумів.
Побачив душу ніжності прекрасну.
І ти подумав, що це Божий гнів
У серце вкинув думку ту нещасну.

Побачив долю вперше у житті.
Відразу ти впізнав її благання.
І кожен вигин рідної душі
Відчув твої закохані зізнання.

■
Несказані слова мої збулись:
Мене зіпхнули з мого ж трону.
Та думи, що жили колись,
Я не дозволю знищити нікому!

■
Невимовлені думи всі збулись:
В мені убили мою ж волю.
Та долю, що була колись,
Я не дозволю знищити нікому!

■
Солодко-гірко жити в самоті,
Нещасно-гарно плакати душею.
Так сумно, що радію тій меті,
В якій кохання є прекрасною межею.

■
Нещасно-гарно плакати душі,
Так сумно-гарно мати самотність.
І добре, що радію тій межі,
В якій любов продовжує самотність.

О л е н а Ч Е Ч Е Л Ь

Зеленим листом пролетіло літо,
Опала жовтим осені пора,
Й нарешті забуяла білим квітом
Зима! Зима! Засніжена зима!

Вона мені писала снігом
Цікаві, незабутні дні-листки,
І чудувала всіх білющим дивом –
Гілками інію – її пори дари.

Прийде пора – перецвітають квіти,
Настане день – перецвіте й Зима.
Перецвіте! Природі ж буде ніде діти
Підсніжників, що подарує їй Весна.

Оптимістка

Стріляє у вікно осінньо-зимним сумом.
Майнуло десь сніжинкою чиєсь життя...
А дощ над містом все сміється з глумом,
Сміється із осінньо-жовтого буття.

Шукаю снігу білого, як щастя.
Шукаю у болоті, серед сірих хмар
У цьому, певно, і моє нещастя!
Шукати в чорному білющий дар.

Барвінкова

У мовнім квітнику землі
Чарує запах лиш одної квітки.
Квітки, яка близька мені,
Й чужою не буває, навіть зрідка.

Цвіте вона не квітом, а словами,
Й для мене вона пахне чорнобривцем.
І славить, славить квітом тим
Людей, що носять звання українців!

Ти, українська рідна мово,
Чаруй і далі своїм квітом!
Пишайся запашиним, яскравим словом
Весною, восени, зимою, літом!

Кольорова

Багатослівним потічком
Струмує наша мова.
Іскриться мова словом,
Яскравим словом кольоровим.

Чарує величчю вона,
А лине ніжно-ніжно.
І з-під звичайного пера
Струмує так барвисто, пишно!

Барвінково цвіте собі,
Хоч лине запах чорнобривця,
Й дарує всім, хто зна її
Звання почесне – українця!

Реалії

Білий сніг, немов у казці
Падає в моє життя...
Лиш вороння підсуває
Каркотиннячко-сміття!

Те сміття я не сприймаю
Й сніг ловлю, неначе дар.
... Та чомусь той дар зимовий
Зіпсувало чорне «КАР-Р!».

Сміх вишневого саду

Закотилось сонце м'ячиком за обрій,
І розлігся вечір легким холодком.
Романтично-п'янок, ніжно розлилося
Запашиння яблунь за моїм вікном...

Закотилось м'яко сонечко за обрій,
Розлилося небо теплим холодком.
Птахи розсипають пісні вечорові,
І сміються-пахнуть вишні за вікном...

Он черешня строга струсонула квітку,
Десь каштан-сторожа свічку запалив.
А моє «щовечора» і моє віконце
Вишні обсипають цвітом – білих злив.

Небо загорілося кольорами ночі
Серце загорілося кольором весни
А мої веселі вишні за віконцем
Сміхом-пахнотинням наганяють сні!

Факт...

Світ захлинувся в листі...
Осінь ворожить десь на яблуках в гіллі.
Лоскоче вітрюган в душі у абрикоси
Пожовклі літні дні.

Світ утопився в сірості пори...
Осінь наворожила яблуками сніг.
А мій казковий спогад літній
Під стовбур абрикоси листом ліг.

Світ вже об'ївся ягідів дощу...
Опали дні осінні яблуками.
Ще ж уночі читала осені казки
А вдень уже милуюся зимовими казками.

Осінь облітають дні життя...
Так швидко-швидко..., але ж гарно!
Нажаль, не знають дні дороги вороття.
Молюсь, щоб дні мої не облетіли марно.

Ромашка

«Моя Ромашка!» – скрикнув ненароком,
знайшовши в книзі висушену квітку.
Пройшовсь по ній старечим пильним оком
Як в гарний сон, у спогад ринув швидко.

Ожили в пам'яті великі сині очі,
Тендітні руки, й ніжні вуста,
І місячні п'янки короткі ночі,
Й прекрасні щирі молоді літа.

Вона була мов ясна зірка в небі.
Клялася не забудь його ніколи.
Світловолосий чистий добрий янгол
Ромашкою прозвали ще зі школи.

Роки минули, їх не повернути...
Як там Ромашка? Як весь час жила?
Так було гірко й боляче почути,
Що вже немає, – квітка відцвіла...

Звабливі губи – липну як до меду.
Пестливі руки – аж літати хочу.
І так шалено, коли очі в очі,
І ніжно так, що більшого й не треба.

Дозволь лиш бути поряд назавжди.
П'яніти від кохання. Й без похмілля.
Осіння ніч на двох. Як божевілля.
Мій світ прекрасний. Бо у нім є ти.

дитинство

Я загубила, і знайти не можу
Того дівчатка в платтячку рябенькім.
Голубооке, на волошку схоже.
Куди ж воно поділося, бідненьке?

Напевно, за метеликом полює.
Чи заблукало між квітками в лузі,
Чи на асфальті зайчиків малює,
Або ж рибалить десь собі в калюжі.

Розчарування все ж не оминуть –
Її не знайду. З жалю серце стислось.
Дівчатко – я сама. Й не повернути
Ніколи босоногого дитинства.

Хтось сказав, що немає кохання?
Ти не вір, – то брехня, то омана,
Що немає у світі кохання,
Бо навіщо так солодко й мило
Усміхається сонце ще зрання?

Бо навіщо це небо, ці зорі?
Чом цвітуть так прекрасно ці квіти?
Чом з тобою такі ми щасливі,
Як немає кохання в цім світі?

І навіщо слова найніжніші
Ти мені шепотів аж до рання?
Як же шкода того, хто вважає,
Що немає в цім світі кохання!..

- виготовлення макетів обкладинок та палітурок;
- палітурні роботи книг, наукових робіт, канцелярських документів;
- підготовка до друку і видання книжкової продукції;
- виготовлення ескізів та друк візитних карток, запрошень, вітальних листівок, буклетів тощо;
- за бажанням автора РВЦ на професійному рівні редагує всі види текстів: наукові, науково-популярні, публіцистичні, художні.

Отож, запрошуємо до співпраці. Гарантуємо доброзичливе ставлення та добротність виконуваних робіт. Чекаємо вас за адресою: м Умань, вул. Садова, 28.